

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Vejledning til forsøgsprøven med projekteksamen i Af- sætning A, hhx

September 2024

Vejledning til forsøgsprøven med projektsamen i Afsætning A, hhx
September 2024

2024

ISBN nr. [xxx xxx xxx] (web udgave)

Design: Center for Kommunikation og Presse

Denne publikation kan ikke bestilles.

Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.uvm.dk

Børne- og Undervisningsministeriet

Departementet

Frederiksholms Kanal 21

1220 København K

Indhold

Indledning.....	4
1 Identitet og formål	5
1.1 Identitet.....	5
1.2 Formål.....	5
2 Faglige mål og fagligt indhold	7
2.1 Faglige mål	7
2.2 Kernestof	9
2.3 Supplerende stof.....	12
2.4 Omfang	13
3 Tilrettelæggelse	14
3.1 Didaktiske principper.....	14
3.1.1 Undervisningsbeskrivelse.....	15
3.2 Arbejdsformer	15
3.2.1 Overordnet planlægning	16
3.2.2 Progression.....	16
3.2.3 Samarbejde med en virksomhed.....	17
3.2.4 Skriftligt arbejde	17
3.3 It.....	18
3.4 Samspil med andre fag.....	19
4 Evaluering.....	21
4.1 Løbende evaluering	21
4.2 Prøveform	21
4.2.1 Eksamensprojektrapporten	22
4.2.2 Den mundtlige del af prøven	23
4.3 Bedømmelseskriterier.....	23
4.3.1 Oversigt over karakterskalaen	23
4.3.2 Karakterbeskrivelser for den samlede prøve.....	24

Indledning

Vejledningen præciserer, kommenterer, uddyber og giver anbefalinger vedrørende udvalgte dele af læreplanens tekst, men indfører ikke nye bindende krav.

Citater fra læreplanen er anført i citationstegn.

1 Identitet og formål

1.1 Identitet

I læreplanen står der om fagets identitet:

“Afsætning er et samfundsvidenskabeligt fag, der omfatter viden, kundskaber og kompetencer inden for økonomi, sociologi og psykologi. Faget beskæftiger sig med virksomhedens forhold til den nationale og globale omverden samt giver viden, kundskaber og færdigheder om virksomheders analyser af markedsmuligheder samt national og global markedsføring. I arbejdet med faget udvikles almindelsen og studiekompetencen.”

Faget har relationer til mange fagområder såsom virksomhedsøkonomi, international økonomi, innovation, psykologi, sociologi, samfundsfag og organisation. Afsætning har rod i samfundsvidenskaben, og udgangspunktet for faget er virksomhedens nærmiljø altså sammenhængen mellem virksomheden og dens kunder set i relation til virksomhedens øvrige interesser. Interessenterne og virksomhedens øvrige fjernmiljø spiller ligeledes en stadig større rolle ved planlægningen af virksomhedens strategi og markedsføring, som er centrale dele af faget. Forskningen inden for marketing har i høj grad i de senere år udviklet sig meget, hvilket bl.a. er resultatet af en stadig mere kompleks, digitaliseret og globaliseret verden, som medfører en lang række nye udfordringer for virksomheders markedsføring og strategiske tiltag.

1.2 Formål

Det fremgår af § 1 i lov om de gymnasiale uddannelser at: Formålet med uddannelserne omfattet af denne lov er at forberede eleverne til videregående uddannelse, herunder at de tilegner sig almindelse, viden og kompetencer gennem uddannelsens kombination af faglig bredde og dybde og gennem samspillet mellem fagene.

Det fremgår endvidere af lovens § 4 at: Uddannelsen skal udvikle elevernes evne til faglig fordybelse og deres forståelse af teoretisk viden som redskab for analyse af virkelighedsnære forhold. Der lægges i undervisningen vægt på innovation og problemløsning herunder ved arbejde med virkelighedsnære cases og projekter.

Formålet med undervisningen i afsætning knytter tydeligt an til de gymnasiale uddannelsers formål: *“Formålet med undervisningen er at udvikle elevernes evne til at arbejde selvstændigt, innovativt og i faglige samspil med problemstillinger vedrørende Afsætning. Almindelsen fremmes ved at styrke elevernes nysgerrighed og engagement i fagets discipliner samt de videre uddannelses- og karrieremuligheder, som faget indbyder til.”*

“Eleverne skal gennem arbejde med virksomhedens nationale og globale udvikling styrke evnen til at argumentere, ræsonnere og formidle virkelighedsnære afsætningsøkonomiske problemstillinger samt udvikle forståelse for virksomhedens rolle i et globalt perspektiv.”

“Det er endvidere formålet at fremme elevernes evne til at indsamle, bearbejde og analysere relevante informationer med henblik på at skabe et beslutningsgrundlag. Eleverne skal ligeledes kunne anvende teori og metode om Afsætning i arbejdet med aktuelle problemstillinger. Undervisningen skal desuden bidrage til udviklingen af elevernes evne til at tilegne sig ny viden og kundskaber i arbejdet med virkelighedsnære problemstillinger. Ved anvendelsen af fagets viden, begreber og metoder samt arbejdet med at forholde

sig kritisk til afsætningsøkonomisk viden medvirker faget til udviklingen af studiekompetencen og de digitale kompetencer.”

Undervisningen i afsætning tager udgangspunkt i den samfundsvidenskabelige metode og perspektiverer til uddannelsernes øvrige fag. Faget bidrager således til, at eleverne kan udvikle såvel faglig indsigt som studiekompetencer, herunder at eleverne kan udvikle deres analytiske evner. Det vil sige, at det forventes, at eleverne tilegner sig et begrebsapparat, teoretisk viden og analysemetoder, som giver dem mulighed for at foretage kvalificerede afsætningsøkonomiske vurderinger. Overordnet betyder det, at det er af stor vigtighed, at eleverne kan anvende de indlærte begreber i sin rette sammenhæng.

Af fagets formål fremgår det endvidere, at afsætning bidrager til elevernes opnåelse af de centrale kompetencer i gymnasireformen nemlig de: globale, innovative, digitale, karriere- og studiemæssige kompetencer. Endeligt har afsætning også et almendannende sigte.

2 Faglige mål og fagligt indhold

2.1 Faglige mål

De faglige mål i faget er følgende:

- "afgøre, hvilke forhold der har betydning for en virksomheds afsætning – nationalt og globalt, og derigennem demonstrere viden og kundskaber om fagets identitet og metoder
- identificere, formulere og løse udfordringer vedrørende afsætning, der knytter sig til en virksomheds fortsatte vækst
- anvende afsætningsøkonomiske modeller og forklare modellernes forudsætninger og egenskaber
- udarbejde et afsætningsøkonomisk ræsonnement, herunder at kunne forklare sammenhængen mellem en række relevante afsætningsmæssige forhold i en given kontekst
- indsamle, bearbejde og præsentere informationer om en virksomheds nationale og globale markedsforhold samt vurdere informationernes troværdighed og relevans i en given sammenhæng
- fortolke og formidle informationer om afsætning inden for flere af fagets genrer, herunder i samspil med andre fag
- udvælge og anvende relevante digitale og matematiske kompetencer i arbejdet med afsætning"

De faglige mål knytter sig til de økonomiske kompetencer. Kompetencerne er visualiseret som blade i en økonomifaglig kompetenceblomst. Hver for sig refererer bladene til en økonomisk kompetence forstået som evnen til at handle på en måde, der lever op til det at arbejde med økonomi i en given situation. I læreplanen for afsætning A er kompetencerne formuleret med udgangspunkt i denne tankegang.

Med udgangspunkt i læreplanen for afsætning A udfoldes de faglige mål nedenfor.

Tankegangskompetencen

"Afgøre, hvilke forhold der har betydning for en virksomheds afsætning nationalt og globalt, og derigennem demonstrere viden og kundskaber om fagets identitet og metoder".

Denne kompetence drejer sig om elevernes evne til at skelne mellem hvilke spørgsmål, der er væsentlige for en virksomheds afsætning nationalt og globalt, og hvilke der ikke er, samt at vide hvornår de skal bringes i spil. Kompetencen handler endvidere om, at eleverne selv kan stille sådanne spørgsmål og have blik for, hvilke typer af svar der kan forventes i en given sammenhæng.

Problembehandlingskompetencen

"Identificere, formulere og løse afgrænsede udfordringer vedrørende afsætning, der knytter sig til en virksomheds fortsatte vækst".

Denne kompetence består af elevernes evne til at identificere, formulere og løse udfordringer, der knytter sig til en virksomheds afsætningsøkonomiske beslutninger. Kompetencen omfatter endvidere evnen til at konsekvensvurdere alternative beslutninger.

Modelleringskompetencen

"Anvende afsætningsøkonomiske modeller og forklare modellernes forudsætninger og egenskaber".

Denne kompetence består af elevernes evne til at anvende afsætningsøkonomiske modeller samt vurdere modellernes egenskaber. Kompetencen omfatter desuden evnen til at være kritisk over for de resultater, anvendelsen af modellerne fører frem til.

Ræsonnementskompetencen

"Udarbejde et afsætningsøkonomisk ræsonnement, herunder at kunne forklare sammenhængen mellem en række relevante afsætningsmæssige forhold i en given kontekst".

Denne kompetence består af elevernes evne til at følge og bedømme et økonomisk ræsonnement, herunder vurdere komplekse sammenhængen mellem en række økonomiske forhold. Desuden består kompetencen af at kunne gennemføre et økonomisk ræsonnement.

Databehandlingskompetencen

"Indsamle, bearbejde og præsentere informationer om en virksomheds nationale og globale markedsforhold samt vurdere informationernes troværdighed og relevans i en given sammenhæng".

Denne kompetence består af elevernes evne til at indsamle, bearbejde og præsentere informationer om nationale og globale afsætningsøkonomiske forhold. Kompetencen handler desuden om at kunne overskue mulige kilder til en given problemstilling, således at der kan foregå en kvalificeret indsamling og relevant udvælgelse af informationer.

Kommunikationskompetencen

"Fortolke og formidle informationer om afsætning indenfor for flere af fagets genrer, herunder i samspil med andre fag".

Denne kompetence består af elevernes evne til at sætte sig ind i og fortolke økonomiske udsagn og tekster. Desuden består kompetencen af elevernes evne til at udtrykke sig på forskellige måder om afsætningsøkonomiske forhold over for forskellige kategorier af modtagere. Kompetencen har både en udtryksside, hvor eleven er afsender af kommunikation, og en modtagerside, hvor eleven sætter sig ind i og fortolker andres udsagn og tekster. Skriftligt arbejdes der inden for fagets forskellige genrer fx synopsis, notat og rapport men også gerne med virkelighedsnære genrer såsom præsentationer, en udfyldt model, posters, formidling af data mv. Lige som der arbejdes med både formidlings- og tænkeskrivning for at fremme elevernes skrivekompetencer.

Redskabskompetencen

"Udvælge og anvende relevante digitale og matematiske kompetencer i arbejdet med afsætning".

Denne kompetence består af elevernes evne til at udvælge og anvende relevante matematiske og digitale redskaber i forbindelse med indsamling, behandling og formidling af afsætningsøkonomiske forhold. Kompetencen forudsætter, at eleverne har et grundlæggende matematisk beredskab, og at eleverne har indsigt i de digitale muligheder.

2.2 Kerne stof

Fagets kerne stof omfatter ifølge læreplanen for afsætning A nedenstående områder.

Kerne stof:

Samfundsvidenskabelig metode og markedsanalyse

- *Kvantitative, kvalitative og komparative analysemetoder*
- *Datakilder: primære og sekundære samt interne og eksterne*

Den interne situation

- *Værdikæder*
- *Porteføljeanalyser*
- *Forretningsmodeller*

Den eksterne situation

- *Omverdensforhold nationalt og globalt*
- *Branche- og konkurrenceforhold*
- *Købsadfærd på business-to-business, business-to-consumer, consumer-to-business og consumer-to-consumer markeder*

Strategi

- *Mission, vision og værdier*
- *Konkurrencestrategier*
- *Vækststrategier*

Internationalisering

- *Kulturelle forhold*
- *Markedsudvælgelse*
- *Internationaliseringsmodeller*

Segmentering, målgruppevalg og positionering

- *Segmentering, målgruppevalg og positionering både nationalt og globalt*

Marketing mix

- *Marketing mixet både nationalt og globalt*

Marketingplan

- *Marketingplanen både nationalt og globalt*

I nedenstående tabel er der givet faglig inspiration til udfoldelsen af kernestoffet. Listen er ikke i prioriteret rækkefølge. Bemærk at der udelukkende er tale om en inspirationsliste, det er ikke en pensumliste. Det er således et forslag til, hvad man som underviser kan lægge vægt på i undervisningen:

Overordnet kernestofområde	Inspirationsliste
<p><i>Samfundsvidenskabelig metode og markedsanalyse</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Kvantitative, kvalitative og komparative analysemetoder</i> – <i>Datakilder: primære og sekundære samt interne og eksterne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Primære og sekundære dataindsamlingsmetoder Kvantitative og kvalitative metoder Kvantitative og kvalitative data Komparative metoder Markedsanalyseprocessen Udvælgelses af respondenter Marketinginformationssystemer (MIS) Databaser Søgestrategier Big data Kildekritik, validitet, reliabilitet og repræsentativitet
<p><i>Den interne situation</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Værdikæder</i> – <i>Porteføljeanalyser</i> – <i>Forretningsmodeller</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Virksomhedsforståelse Virksomheden som en organisation Virksomheden og samfundet Virksomhedskarakteristik Værdikæder fx: Porters oprindelige værdikæde/Den forenklede værdikæde/Serviceværdikæden SW - analyse Kernekompetencer Konkurrencemæssige fordele Key Success Factors (KSF) Porteføljeanalyser fx: Boston modellen Deleøkonomi Forretningsmodeller fx: Business Model Canvas Digitale forretningsmodeller Forskellige typer forretningsmodeller
<p><i>Den eksterne situation</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Omverdensforhold nationalt og globalt</i> – <i>Branche- og konkurrenceforhold</i> – <i>Købsadfærd på business-to-business, business-to-consumer, consumer-to-business og consumer-to-consumer markeder</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Markedsforståelse Markedsbeskrivelse Omverdensmodel PESTEL Kvantitativ markedsafgrænsning Konkurrencemæssige positioner Konkurrencedygtighed OT-analyse Branche- og konkurrentanalyse Branchebeskrivelse Købsadfærdsteorier og -begreber Customer Value Buy-grid modellen Transaktions- og relationstankegangen Online købsadfærd

Overordnet kernestofområde	Inspirationsliste
<p><i>Strategi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Mission, vision og værdier</i> – <i>Konkurrencestrategier</i> – <i>Vækststrategier</i> 	<p>Idé (mission), vision, værdier og mål</p> <p>Porters Generiske strategier</p> <p>Blue Ocean Strategy</p> <p>Digitale strategier</p> <p>Corporate Social Responsibility (CSR)</p> <p>Economic, social and governance (ESG)</p> <p>Intensiveringsstrategier</p> <p>Integrationsstrategier</p> <p>Strategiske alliancer</p> <p>Diversifikation</p> <p>TOWS</p> <p>Disruption</p>
<p><i>Internationalisering</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Kulturelle forhold</i> – <i>Markedsudvælgelse</i> – <i>Internationaliseringsmodeller</i> 	<p>Eksportmotiver og eksportberedskab</p> <p>Markedsudvælgelsesmodeller</p> <p>Internationaliseringsmodeller</p> <p>Internationale markedsforhold</p> <p>Kulturteorier: Forbrugerkultur og Forretningskultur</p> <p>Glocalization/Globalization</p>
<p><i>Segmentering, målgruppevalg og positionering</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Segmentering, målgruppevalg og positionering både nationalt og globalt</i> 	<p>Segmenteringsteori (SMP)</p> <p>Segmenteringsmodeller</p> <p>Segmenteringsvariable</p> <p>Livsstilemodeller</p> <p>Datadrevet segmentering</p> <p>Målgruppeprofiler og personas</p> <p>Kriterier for målgruppevalg</p> <p>Målgruppestrategi</p> <p>Positionering</p>

Overordnet kernestofområde	Inspirationsliste
<p><i>Marketing mix</i> – <i>Marketing mixet både nationalt og globalt</i></p>	<p>Produktklassificering PLC/TLC De 3 ekstra P'er (serviceydelser) – People, Proces og Physical Evidence Serviceproduktet Servicekonceptet Oplevelsesøkonomi Prisfastsættelsesmetoder Priselasticitet Krydspriselasticitet Prisstrategier Distributionsstrategi Distributionskanaler Promotionformer og –strategi Branding Brand Equity Neuromarketing Offline medier Online medier SEO SEM Content marketing Affiliate marketing Kommunikationsmodeller AIDA/AIDAE Markedskortet Internationalt marketingmix Parameteranvendelse på digitale medier Single, multi- og omnichannel marketing Standardiseret/differentieret marketingmix</p>
<p><i>Marketingplan</i> – <i>Marketingplanen både nationalt og globalt</i></p>	<p>Marketingplan Budgettering af marketingindsats Profitabilitetsanalyse Måling af marketingeffektivitet Break-even overvejelser Kontrol af marketingplanen</p>

2.3 Supplerende stof

Det supplerende stof er beskrevet i læreplanen på følgende måde:

“Elevne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det sammen med kernestoffet medvirker til udvikling af de faglige mål. Det supplerende stof er typisk erhvervsnyheder fra og om virksomheder, analyser af brancher og virksomheder samt statistisk materiale om erhverv og erhvervsudvikling, der perspektiverer og uddyber de faglige mål. Der skal indgå materiale på engelsk samt, når det er muligt, på andre fremmedsprog.”

Det supplerende stof skal ses i forlængelse af fagets kernestof. Det supplerende stof er en nødvendighed for opfyldelsen af de faglige mål. Det er vigtigt for elevernes forståelse af faget, at der inddrages eksempler fra danske og internationale virksomheder samt fra omverdenen i øvrigt. Eksemplerne kan, ud over at perspektivere til fagets faglige mål, også hjælpe eleverne med at udvikle deres økonomiske kompetencer.

Der kan med fordel indarbejdes en progression i arbejdet med det supplerende stof, hvor det i starten af uddannelsen overvejende vil være læreren, der bidrager med stoffet. Senere i forløbet kan eleverne inddrages i processen med at finde relevant supplerende stof på dansk, engelsk eller på et andet fremmedsprog. Det vil fx i 3.g være naturligt at arbejde med eksempler på engelsksproget faglitteratur, da eleverne vil møde dette på de videregående uddannelser.

2.4 Omfang

Læreplanen for afsætning A definerer et forventet omfang: *"Det forventede omfang af fagligt stof er normalt svarende til 500-700 sider."*

Det definerede kernestof og supplerende stof fastlægges ud fra bedst mulige skøn og vil normalt omfatte de angivne sider. Det forventede omfang af fagligt stof er ikke opgivet i normalsider. Det betegner omfanget af det faglige stof under hensyntagen til, hvordan der er arbejdet med stoffet. Således kan der arbejdes lige grundigt med tekster, film og digitale medier m.v. Dette kan ske ved at angive skønsmæssigt sidetal eller en procentmæssig fordeling af stoffet i undervisningsbeskrivelsen.

3 Tilrettelæggelse

I afsætning A er uddannelsesstiden på 335 timer, hvoraf 15 timer skal indgå i det økonomiske grundforløb, 30 timer skal afsættes til erhvervs-case og et af skolen besluttet timetal skal gå til studieområdet. Fordybelsestiden udgør 70 timer hvoraf minimum 15 % indgår i studieområdet.

3.1 Didaktiske principper

I læreplanen står der om didaktiske principper:

"Undervisningen skal tilrettelægges med afsæt i undren og nysgerrighed vedrørende aktuelle Afsætningsmæssige problemstillinger. Det induktive undervisningsprincip har en vigtig rolle for tilrettelæggelsen af undervisningen i faget. Teori om Afsætning har sit ophav i behovet for metoder og modeller, der kan anvise potentielle løsninger på virksomhedens udfordringer. Viden, kundskaber og kompetencer i Afsætning forudsætter faglig indsigt men i særlig grad evne til at kunne identificere de problemer, teorien skal anvendes til at håndtere.

Det deduktive undervisningsprincip anvendes, hvor der er fokus på at formidle fagets teori; begreber, modeller, modelforudsætninger og begrænsninger samt metoder omkring modellernes anvendelse. Undervisningen tilrettelægges sådan, at der planlægges kortere og længerevarende projektføløb i grupper, hvor eleverne bevidstgøres om det at samarbejde i grupper samt at skrive i en kollaborativ proces.

Der lægges vægt på, at eleverne udfordres på deres evne til at kunne anvende de digitale muligheder på en hensigtsmæssig måde, og at de udfordres i forhold til deres globale forståelse og innovative kompetencer. Der skal lægges afgørende vægt på, at den enkelte elev får mulighed for selvstændigt at formidle faglige problemstillinger herunder fremføre faglige ræsonnementer skriftligt såvel som mundtligt."

I undervisningen kan det tilstræbes at inddrage aktuelle afsætningsmæssige problemstillinger, der får eleven til at undre sig og som øger elevens nysgerrighed og interesse. Undervisningen kan med fordel tilrettelægges således, at både det induktive og det deduktive undervisningsprincip anvendes. I begyndelsen af undervisningen arbejdes der formentlig primært deduktivt og senere mere induktivt. Det induktive undervisningsprincip kan med fordel fx anvendes, når elevens innovative og globale kompetencer skal udvikles.

Undervisningen bør tilrettelægges med kortere og længerevarende projektføløb, hvor eleverne trænes i at samarbejde om større og mindre projekter samt øve sig i at skrive sammen i en gruppe. Der bør arbejdes med udvikling af elevernes samarbejdskompetencer. Formålet med gruppearbejdet skal ikke være arbejdsdeling, men vidensdeling og samarbejde om arbejdet med eksamensprojekt-rapporten.

Når eleverne arbejder i en kollaborativ skriveproces, betyder det, at eleverne skal lære at samarbejde om det skriftlige produkt. De skal lære at udnytte hinandens kompetencer og viden og dele denne samtidig med, at de i projektføløbet producerer ny viden. Eleverne skal i fællesskab i gruppen blive enige om, hvad der skal skrives, hvordan det skal skrives samt producere indholdet til eksamensprojekt-rapporten sammen.

Eleverne bør ligeledes trænes i at skrive sammen via skriveplatforme, hvor fokus er på at lære at skrive flere i ét dokument på samme tid, redigere og kommunikere omkring hinandens arbejde både analogt og digitalt samt forstå. De skal med andre ord få en forståelse for, hvordan de producerer indhold sammen i en meningskabende proces.

I faget kan der være fokus på helhedsforståelsen, samt at eleverne erhverver en bred forståelse for sammenhængen mellem en teoretisk model og den situation eller problemstilling, som eleverne vil anvende modellen i. Der lægges stor vægt på, at eleverne tilegner sig et fagligt ordforråd inden for det afsætningsøkonomiske fagområde, så de bliver i stand til at redegøre og analysere for problemstillinger fra flere forskellige synsvinkler med inddragelse af fagets terminologi både skriftligt såvel som mundtligt. Jo flere afsætningsøkonomiske begreber en elev har i sit aktive ordforråd, jo mere nuanceret kan elevens redegørelse og analysere for en problemstilling blive.

Eleverne trænes i at beherske forskellige digitale værktøjer. I løbet af uddannelsen udvikler elevernes informationssøgning sig fra en simpel informationsindsamling til at indeholde en kritisk vurdering af kvaliteten af det materiale, der er fundet. Eleverne trænes ligeledes i at anvende digitale produkter som fx Power Point, Prezi, podcast, sociale medier, blogs samt lærer at forholde sig kritisk over for egne såvel som andres produkter.

Det er vigtigt at inddrage metode i undervisningen, hvor der bl.a. arbejdes med elevernes bevidsthed omkring den samfundsvidenskabelige metode samt betydningen af de forskellige taksonomiske niveauer.

I arbejdet med de taksonomiske niveauer kan det anbefales at tage udgangspunkt i forskellige spørgeformer, der er struktureret i forhold til SOLO-taksonomien. SOLO-taksonomien giver anvisninger på, hvordan der kan stilles spørgsmål, der på forskellige taksonomiske niveauer prøver elevernes kompetencer i forhold til de faglige mål. Det er ligeledes også disse spørgeformer, der anvendes ved den skriftlige prøve. Det er meget vigtigt at inddrage betydningen af de forskellige spørgeformer aktivt i undervisningen, så eleverne opnår en klar fornemmelse af forskellen i det forventede svar, når de bliver bedt om eksempelvis at redegøre eller diskutere.

3.1.1 Undervisningsbeskrivelse

For hvert hold udarbejdes en undervisningsbeskrivelse, der dokumenterer, at undervisningen har været tilrettelagt i overensstemmelse med læreplanen. Undervisningsbeskrivelsens hovedformål er at sikre, at eleverne har den nødvendige information vedr. eksamen, og at censor kan forberede sig til at varetage sit hverv som censor. Med henblik herpå udfyldes en undervisningsbeskrivelse, hvis hovedformål er at beskrive de temaer, som det samlede undervisningsforløb har været organiseret i. Der er ikke centralt fastlagte formkrav til undervisningsbeskrivelser. Det er således muligt at anvende de forskellige studieadministrative systemer til at udfærdige undervisningsbeskrivelser, eller der kan anvendes lokalt udformede skabeloner. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har udarbejdet en vejledende [skabelon](#), som evt. kan anvendes.

En undervisningsbeskrivelse skal indeholde:

1. En samlet oversigt over de gennemgåede forløb i faget.
2. Et kort resumé af forløbets indhold og fokus, herunder hvilke centrale problemstillinger, der har været arbejdet med.
3. Angivelse af hvilke faglige mål og hvilket kernestof i henhold til læreplanen der har været centrale i forløbet.
4. Det gennemgåede materiale fordelt på kernestof og supplerende stof herunder omfang.
5. Undervisningens tilrettelæggelse i henhold til læreplanens krav om arbejdsformer.

Det er vigtigt, at det indholdsmæssige og tematiske fokus for hvert forløb beskrives fyldestgørende. Emnets titel og anvendte materialer kan ikke gøre det ud for en sådan beskrivelse. Beskrivelsen kan med fordel være kort, men skal kunne sætte en udenforstående ind i det overordnede indholdsmæssige og tematiske fokus i de enkelte forløb. Vejledningen til undervisningsbeskrivelser kan findes [her](#).

3.2 Arbejdsformer

I læreplanen står der om arbejdsformer:

"I undervisningen skal der anvendes afvekslende og elevaktiverende arbejdsformer, således at eleverne får mulighed for at arbejde med problemer og løsningsforslag på forskellige taksonomiske niveauer. Der skal være progression i anvendelsen af arbejdsformer frem mod mere selvstændiggørende og studieforberedende arbejdsformer. Eleverne skal inddrages i planlægningen af undervisningen herunder valg af problemstillinger og arbejdsformer.

Der gennemføres en række forløb, hvor eleverne selvstændigt arbejder ud fra en virkelighedsnær kontekst med identifikation af problemer, opstilling af arbejdsspørgsmål, besvarelse af spørgsmål, præsentation af løsninger og refleksioner over eget arbejde. Eleverne trænes også i at arbejde i grupper. Undervisningen omfatter endvidere arbejde med øvelser ud fra afgrænsede problemer og mindre cases med mere åbne problemstillinger. Udadvendte aktiviteter gennemføres i form af gæstelærere og virksomhedsbesøg samt arbejde med projekter omkring konkrete virksomheders afsætningsmæssige problemer. Det skriftlige arbejde planlægges endvidere, så eleven opnår færdigheder i at skrive individuelt såvel som del af en projektgruppe.

Som grundlag for prøven arbejdes der med et eksamensprojektforløb, som skal dække kernestofområderne bredt og hvor marketingplanen, jf. afsnit 2.2, indgår som centralt omdrejningspunkt. Eksamensprojektforløbet overordnede emne bestemmes af læreren og er ens for hele holdet. Forløbet placeres typisk i den afsluttende del af undervisningen og har et omfang på ca. 15 undervisningstimer og 10 fordybelsestimer.

Eleverne skal i eksamensprojektforløbet udarbejde en projektrapport, som struktureres med udgangspunkt i marketingplanen. Projektrapporten udgør eksaminations- og bedømmelsesgrundlaget ved prøven.

Projektforløbet gennemføres i projektgrupper af maksimalt 4 elever, med mindre helt særlige faglige eller pædagogiske hensyn gør sig gældende. Eksamensprojektrapporten har et omfang på 6-8 normalsider á 2.400 enheder pr. elev, dog maksimalt 24 sider i alt. Projektrapporten skal afleveres senest 5 skoledage inden undervisningens ophør."

3.2.1 Overordnet planlægning

Det overordnede fokus for tilrettelæggelsen af et undervisningsforløb vil altid være en kombination af et fagligt mål og et eller flere kernestofområder.

Fagets metoder har en central placering i undervisningen, specielt – men ikke kun – i økonomisk grundforløb, erhvervs-case og studieområdet. Undervisningen tilrettelægges med bevidst inddragelse af samfundsvidenskabelig metode på et passende niveau – med en stigende progression gennem uddannelsen.

3.2.2 Progression

Progressionen i valget af undervisningsformer indebærer, at elevernes arbejde med afgrænsede afsætningsøkonomiske emner og øvelsesopgaver med entydige løsninger i stigende omfang suppleres med og erstattes af diskussion, casearbejde, virksomhedsspil, projektopgaver og andre arbejdsformer med åbne løsningsmuligheder og flerfaglige tilgange. De forskellige arbejdsformer skal alle medvirke til at fremme elevernes evne til at analysere og vurdere afsætningsøkonomiske problemstillinger samt styrke elevernes økonomiske kompetencer.

Man kan arbejde med at øve elevernes afsætningsøkonomiske kompetencer ved gradvis at lære dem selv at stille gode, relevante spørgsmål til eksempelvis avisartikler. Det at kunne stille spørgsmål, kræver stor viden om afsætningsøkonomiske forhold, da det kræver at man kan læse en tekst med afsætningsøkonomiske briller.

Der bør arbejdes i en tydelig progression fra individuelt arbejde mod gruppearbejde både set ift. skriftlighed og mundtlighed.

Eleverne bør lære at arbejde i grupper af maksimalt 4 elever pr. gruppe. Det er vigtigt undervejs i undervisningen at arbejde i forskellige gruppestørrelser og –konstellationer, så eleverne bliver trygge og kompetente i gruppearbejde. Ligeledes skal eleverne løbende bevidstgøres om fordele og ulemper ved forskellige gruppestørrelser og -konstellationer set ift. rollefordeling, koordinering og arbejdsmængde.

3.2.3 Samarbejde med en virksomhed

Samarbejdet med virksomheder kan antage mange former, men det vigtige er, at eleverne får en autentisk oplevelse af en virksomhed og dens problemer og udfordringer. Mest optimalt er det at besøge en lokal virksomhed en eller flere gange i løbet af uddannelsen og på baggrund heraf arbejde med forskellige opgaver i tilknytning hertil. Alternativt kan man inddrage og gå i dialog med forskellige virksomheder gennem de tre år afhængig af opgavernes art. I sådanne forløb kan eleverne udfordres på alle kompetencer med special fokus på tankegangskompetencen samt databehandlings- og kommunikationskompetencen.

Hvis det af forskellige årsager ikke kan lade sig gøre at arrangere et virksomhedsbesøg, kan man måske få en repræsentant fra en lokal virksomhed eller en iværksætter til at besøge klassen eller inddrage virtuelle virksomhedsbesøg. Eleverne kan arbejde med virksomhedens udfordringer og evt. fremlægge deres løsninger for virksomheden – skriftligt eller mundtligt. Alternativt er det en god idé at inddrage tidligere elever. Ofte er disse meget villige til at komme og fortælle om deres arbejde samt de opgaver, de arbejder med. Dette styrker også elevernes nysgerrighed og engagement i fagets discipliner samt de videre uddannelses- og karrieremuligheder, som faget indbyder til.

Samarbejde med en konkret virksomhed kan også være udgangspunktet for eksamensprojektforløbet.

3.2.4 Skriftligt arbejde

I læreplanen for afsætning A står der om det skriftlige arbejde under arbejdsformer:

"Det skriftlige arbejde planlægges, så der er progression og sammenhæng. Der arbejdes med progression i såvel form som indhold, omfang og fagets genrer, så udviklingen af elevernes studiekompetence understøttes. Det skriftlige arbejde skal understøtte opfyldelsen af de faglige mål, herunder evnen til systematisk at formidle faglige problemstillinger ved anvendelse af fagets metoder og teorier. Herved opnår eleven en gradvis sikkerhed i den faglige diskurs. Der skal endvidere arbejdes systematisk med betydningen af de taksonomiske niveauer og udfoldelse af fagets kernestof ud fra fagets kompetencemål."

Det skriftlige arbejde har en central plads i den daglige undervisning. I forbindelse med det skriftlige arbejde er det vigtigt at bevidstgøre eleverne omkring fagets genrer og de spørgeformer, som anvendes til at initiere disse. Skriftlighed er en integreret og central del af læringen i faget og omfatter arbejde med flere forskellige genrer samt forståelse af de forskellige taksonomiske niveauer.

Overordnet kan man skelne mellem to typer af skriftlighed: At skrive for at lære, og at lære at skrive (fagligt korrekt). Begge sider af skriftligheden er relevante for undervisningen i afsætning og kan medtænkes i alle længere undervisningsforløb. Det kan således være en god metode, at det ikke er alt, hvad eleverne skriver, som bedømmes. Samtidigt skal eleverne heller ikke være i tvivl om, hvornår de bliver bedømt, og hvad de bliver bedømt på. Fokuseret retning, formativ evaluering og gradvis aftagende stilladsering i forhold til elevernes skrivekompetencer er centrale elementer. Der fokuseres desuden på følgende studieforberevende skrivekompetencer:

- genrebevidsthed
- sproglig korrekthed
- disposition
- argumentation
- anvendelse af citater, figurer, illustrationer m.v.
- præsentation
- relevante henvisninger, noteapparat og litteraturliste

Undervisningen planlægges, så eleverne lærer at arbejde og skrive individuelt samt i grupper. Der bør arbejdes med en tydelig progression fra mindre skriftlige produkter frem mod større projektarbejde og rapporter, så eleverne opnår en sikkerhed i det skriftlige arbejde frem mod eksamensprojektrapporten. Eleverne kan med fordel trænes i at præsentere skriftlige produkter mundtligt, så de som del af undervisningen bliver fortrolige med at formidle deres projektarbejde mundtligt. Dette bør trænes individuelt såvel som i grupper.

Som indledning til eksamensprojektrapporten vælger underviser et emne, som hele klassen arbejder ud fra. Emnet bør være udformet med en tydelig problemstilling. Problemstillingen bør ligeledes være afgrænset i sådan et omfang, så projektarbejdet ikke bliver for uoverskueligt og svært at afgrænse for eleverne. Ligeledes bør problemstillingen have en vis bredde, så eleverne kan arbejde med marketingplanen bredt inden for kernestofområderne, og dermed ikke blive begrænset i deres projektarbejde. Den overordnede problemstilling skal danne grundlag for gruppernes arbejde med at udvælge en mere specifik problemstilling, som de ønsker at behandle i deres eksamensprojektrapport.

Der kan arbejdes med en stilladsering af projektforløbet, så undervisningstiden (ca. 15 timer) og fordybelsestiden (10 fordybelsestimer pr. elev) udnyttes bedst muligt, og så eleverne når i mål med deres eksamensprojektrapporten. Det indledende arbejde med problemstillingen bør planlægges og gennemføres som vejledning, hvor underviser hjælper eleverne med at kvalificere netop den specifikke problemstilling, som eleverne ønsker at arbejde med.

Når marketingplanen er rammen for eksamensprojektrapporten betyder det, at eleverne bør arbejde struktureret ud fra en situationsanalyse med at fastlægge det strategiske grundlag set ift. emnet og problemstillingen. Dette bør danne udgangspunkt for forskellige valg i selve marketingplanen, herunder sammensætning marketingmix og udarbejdelse af handlingsplan, efterfulgt af overvejelser omkring budgetfastsættelse og plan for effektmåling. Eksamensprojektrapporten bør leve til op almindelig rapportformalia.

3.3 It

I læreplanen står der om inddragelsen af it:

"It og medier anvendes i undervisningen som fagligt redskab og som støtte for elevens læreproces i faget. Gennem undervisningen skal eleven udvikle evnen til at anvende et bredt udsnit af digitale muligheder, herunder indgå i samarbejde med andre i digitale fællesskaber. Undervisningen skal bidrage til at udvikle elevens evne til på reflekteret og kritisk vis at udvælge, analysere og vurdere information. Endelig skal undervisningen bidrage til, at eleven udvikler en kritisk tilgang til internettets anvendelse og kommunikationsformer.

It kan med stor fordel inddrages i undervisningen. Det gælder f.eks. informationssøgning på internettet, centrale databaser, digitale fællesskaber og som hjælpemiddel ved mundtlig og skriftlig præsentation af afsætningsøkonomisk stof."

I undervisningen tilstræbes en tilpas vekselvirkning mellem det analoge og det digitale. It og digitale medier og værktøjer, herunder generativ kunstig intelligens, benyttes hvor det skønnes hensigtsmæssigt ift. elevernes læringsproces og digitale dannelse. I anvendelsen af it styrkes elevernes evne til at søge, udvælge og formidle relevant fagligt materiale samt til at forholde sig kritisk til de muligheder og begrænsninger, som digitale værktøjer, og produkter frembragt ved hjælp heraf, giver. Det er vigtigt her at være opmærksom på, at eksaminanderne i den skriftlige eksamensprojektrapport samt til præsentationen ved den mundtlige del af prøven skal aflevere og præsentere en selvstændig besvarelse. Anvendes output fra digitale hjælpemidler i eksamensprojektrapporten eller ved den mundtlige prøve, skal det tydeligt fremgå, hvor dette kommer fra ligesom eksaminanderne skal kunne redegøre for og reflektere over formålet samt anvendelsen af det pågældende output set ift. behandling af forløbet

emne og problemstilling. Arbejdet med digitale fællesskaber er centralt i forhold til arbejdet med elevernes digitale dannelse, herunder at eleverne udvikler en kritisk tilgang til bl.a. internettet. Eleverne skal være i stand til at skabe, dele og præsentere afsætningsøkonomisk viden gennem digitale fællesskaber. Digitale fællesskaber kan skabes ved at inddrage f.eks. Facebook, Twitter, Onedrive, Dropbox eller Google Drev aktivt i undervisningen. Arbejdet vil være med til at understøtte den økonomiske redskabskompetence og databehandlingskompetencen.

I arbejdet med databehandlingskompetencen er det uundgåeligt at anvende internettet som en vigtig kilde til informationssøgning samt de tilgængelige biblioteker med fysiske bøger. I informationssøgningsprocessen trænes eleverne i at udvælge, analysere og vurdere informationer på kritisk vis. Man må således kunne forvente, at eleverne ved afslutningen af uddannelsen er selvhjulpne mht. at finde virksomheds- og brancheoplysninger.

Det er essentielt, at eleverne tilegner sig et generelt overblik over de mest centrale databaser, der kan anvendes til fremskaffelse af sekundære data. Ligeså kan eleverne præsenteres for værktøjer til at indsamle primære data.

3.4 Samspil med andre fag

I læreplanen står der om samspil med andre fag:

"Afsætning er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene såvel skriftligt som mundtligt. Dele af kernestof og supplerende stof skal vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil mellem fagene og i studieretningen. I tilrettelæggelsen af undervisningen inddrages desuden elevernes viden, kundskaber og kompetencer fra andre fag, som eleverne hver især har, så de bidrager til perspektivering af emnerne og belysning af fagets almindelige sider. Afsætning indgår desuden i økonomisk grundforløb og studieområdet. Faget skal indgå i minimum et obligatorisk samspil med matematik. Faget indgår ligeledes i et obligatorisk samspil med virksomhedsøkonomi om faget erhvervs-case. Der skal endvidere gennemføres et samarbejde med virksomhedsøkonomi omkring kernestoffet strategi."

Ved samspil med andre fag flyttes fokus til en fælles problemstilling, som man ønsker at fordybe sig i. Fagene indgår med deres teori i den grad, de egner sig til at formulere løsninger på problemstillingerne eller i den grad, fagets teori egner sig til at forklare de fænomener, eleverne skal beskrive. Når der arbejdes med kompetencemål, er det oplagt at arbejde sammen med andre fag, som har de samme kompetencemål som afsætning. Fagene kan således bidrage med forskellige stofområder.

På hhx indgår afsætning i det økonomiske grundforløb (ØG) i samspil med fagene virksomhedsøkonomi og international økonomi. Samspillet har privatøkonomi som tema. I det økonomiske grundforløb introduceres eleverne til at arbejde med økonomiske problemer og deres løsninger. Eleverne introduceres desuden til arbejdet med økonomiske modeller som redskaber ved løsningen af økonomiske problemer. Afsætning i grundforløbet planlægges og gennemføres med fordel, så det bl.a. bidrager konstruktivt til ØG.

Afsætning indgår på hhx i studieområdet. På hvilken måde og i hvilket omfang, faget indgår, er fastlagt på de enkelte skoler.

Afsætning skal ifølge læreplanerne indgå i et obligatorisk samspil med matematik. Samspillet kan dækkes af i studieområdet. Der skal i afsætning ikke undervises i matematik, men eleverne skal kunne anvende matematiske værktøjer og matematiske fremstillingsformer, hvor det er relevant. I formidlingen af de afsætningsøkonomiske problemstillinger skal matematiske ræsonnementer og matematiske/grafiske fremstillinger anvendes. Dette tilpasses niveaue, som eleverne har matematik på. Det vil være oplagt at inddrage matematik ved fx markedsanalyser, nulpunktsberegninger, indekstal, priselasticitet og big data. Det centrale er, at eleverne kan træffe beslutninger på baggrund af data og ikke nødvendigvis at foretage beregninger.

Erhvervs-case er et formaliseret samspil mellem fagene afsætning og virksomhedsøkonomi på hhx. Samspillet tager udgangspunkt i en række problemstillinger, som præsenteres via en autentisk beskrivelse af en virksomhed. Eleverne analyserer problemstillingerne, udpeger centrale udfordringer og peger på løsninger af disse. Fagernes teorier og metoder indgår i arbejdet.

Endeligt foretages et obligatorisk samspil med virksomhedsøkonomi omkring kernestofområdet strategi. Der er forskellige faglige traditioner vedrørende, hvad der definerer strategi, så forløbet kan gennemføres snævert eller bredt. Samspillet kan godt dækkes af i studieområdet. Samspillet kan med fordel afvikles som et forløb i introduktionen af erhvervs-case, hvor undervisere i afsætning og virksomhedsøkonomi for det enkelte hold koordinerer indholdet i emnet strategi.

På alle gymnasiale uddannelser vil det ligeledes være oplagt at inddrage afsætning i samspil med både naturvidenskabelige, humanistiske og andre samfundsvidenskabelige fag.

4 Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Det fremgår af læreplanerne, at:

”De faglige mål er grundlaget for den løbende evaluering af elevernes faglige standpunkt.

Elevernes mundtlige og skriftlige kompetencer samt deres viden, kundskaber og færdigheder i relation til afsætningsmæssige forhold evalueres løbende. Individuel vejledning undervejs i forløbet skal give eleverne viden om deres standpunkt i forhold til fagets mål og styrke deres progression i faget. I evalueringen af elevernes skriftlige arbejde veksles mellem forskellige former for evaluering af det færdige produkt og en procesorienteret evaluering.

Eksamensprojektrapporten må ikke bedømmes særskilt forud for prøven, men lærerens vurdering heraf kan indgå i den afsluttende skriftlige standpunktskarakter.”

Det fremgår af bekendtgørelsen, at undervisningen løbende skal evalueres. Den løbende evaluering skal sikre, at den enkelte elev får et klart billede af egne styrker, svagheder og fremskridt og give grundlag for at justere undervisningen. Evalueringen skal danne grundlag for vejledning af den enkelte elev med hensyn til både faglig udvikling og udvikling af arbejdsmetoder.

Den løbende evaluering skal dels måle elevens kompetencer i forhold til de faglige mål og dels forbedre undervisningen. Den har både et summativt og et formativt element. Den summative evaluering opsummerer elevens udbytte i forhold til de fastlagte mål og bruges i standpunktsevalueringer og til eksamen.

Underviser kan anvende eksamensprojektrapporten som udgangspunkt for den summative evaluering af eleverne ved afgivelse af den afsluttende skriftlige standpunktskarakter.

4.2 Prøveform

I læreplanen står der følgende vedrørende prøveformer:

”Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af eksaminandens eksamensprojektrapport, jf. punkt 3.2.

Prøvetiden begynder ved den mundtlige eksamination. I perioden fra aflevering af det skriftlige produkt og frem til den mundtlige eksamination må vejlederen ikke over for eleven kommentere det skriftlige produkt eller vejlede den enkelte elev.

Før prøven sendes et eksemplar af eksaminandens eksamensprojektrapport til censor. Eksaminator og censor mødes en time før første eksamination og drøfter rapporterne.

Såfremt eksaminanderne har udarbejdet eksamensprojektrapporten i grupper aflægges prøven som en gruppeprøve. Der gives en individuel karakter. Ved prøvens tilrettelæggelse og gennemførelse skal det sikres, at der skabes grundlag for en individuel bedømmelse af den enkelte eksaminand.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ingen forberedelsestid. Eksaminationen tager udgangspunkt i en præsentation og fremlæggelse af centrale problemstillinger i den skriftlige rapport. Der skal afsættes 7-8 minutter pr. eksaminand hertil. Eksaminationen former sig herefter som en samtale mellem eksaminand(er), eksaminator og evt. censor med udgangspunkt i de faglige mål.

En forudsætning for at kunne tilgå den mundtlige prøve er, at der foreligger en eksamensprojektrapport.”

4.2.1 Eksamensprojektrapporten

Emnet for arbejdet med eksamensprojektrapporten bør tage udgangspunkt i en virkelighedsnær udfordring, som eleverne kan forholde sig til samt analysere og arbejde med marketingplanen ud fra.

Den gode eksamensprojektrapport demonstrerer opfyldelse af de faglige mål. Rapporten skal tillige demonstrere forståelse for rapportgenren herunder opsætning og struktur. Eksamensprojektrapporten omfatter følgende elementer: Forside, indholdsfortegnelse herunder introduktion til emne og problemstilling, metodeovervejelser, marketingplanen (jf. afsnit 3.2.4), konklusion, litteraturliste og evt. bilag. Rapporten skal have et omfang på 7-8 normalsider á 2.400 enheder pr. elev, dog maksimalt 24 normalsider ved 4 elever i en gruppe. Heri medregnes forside, indholdsfortegnelse, litteraturliste, figurer, bilag og lignende *ikke* i antal enheder.

Det er vigtigt som del af eksamensprojektrapporten, at eleverne dokumenterer deres arbejdsproces. Dette kan ske i selve eksamensprojektrapporten i fx et metodeafsnit, som del af marketingplanen eller i bilag.

EKSEMPEL PÅ OPLÆG TIL EKSAMENSPROJEKTET

Den danske virksomhed Planet Nusa har siden deres indtræden på markedet i 2018 taget danskerne med storm. Nu drømmer de to stiftere om at indtage udlandet (læs mere i nedenstående artikel).

I grupper skal der udarbejdes et bud på en marketingplan for Planet Nusas indtræden på et selvvalgt internationalt marked.

Marketingplanen skal indeholde følgende elementer:

- En strategisk analyse af Planet Nusas nuværende situation
- Virksomhedens strategiske fundament
- Sammensætning af marketingmix
- Handlingsplan
- Budget
- Plan for effektmåling

<https://markedsforing.dk/artikler/nyheder/hvordan-gik-det-til-at-alle-begyndte-at-gaa-i-planet-nusa/>

Som del af arbejdet med eksamensprojektrapporten er det tilladt for eleverne at anvende de digitale hjælpemidler, det giver mening at anvende set ift. emne, problemstilling og arbejdet med marketingplanen. Dette gælder også generative AI-platformer. Det er dog ikke et krav, at eleverne skal inddrage generativ AI i deres arbejde med eksamensprojektrapporten. En god eksamensprojektrapport demonstrerer høj grad af opfyldelse af de faglige mål på trods af de valgte digitale værktøjer. Det er vigtigt, at de digitale hjælpemidler anvendes målrettet i at styrke elevernes analyser, konklusion, refleksioner og præsentation af eksamensprojektrapporten, dog under hensyntagen til at det skriftlige produkt skal være udtryk for elevernes selvstændigt udarbejdede besvarelse.

Det må ikke trække ned i bedømmelsen, hvis en elev/gruppe har valgt ikke at anvende generativ kunstig intelligens.

Gruppen har et fælles ansvar for udformningen og forsvaret af eksamensprojektrapporten samt dens enkelte dele.

4.2.2 Den mundtlige del af prøven

Forud for eksaminationen har eksaminator og censor talt sammen om eksamensprojektrapporternes styrker og svagheder, og har på den måde et udgangspunkt for samtalen ved den mundtlige eksamination.

Eksaminator må ikke give en karakter eller anden feedback på elevernes eksamensprojektrapporter forud for den mundtlige prøve, da denne indgår som bedømmelsesgrundlag ved den prøve.

Eksaminationstiden er sammenlagt på 30 minutter pr. elev.

I første del af prøven afholder eleverne en præsentation svarende til 7-8 min. pr. elev. Her præsenterer eksaminanderne de væsentligste problemstillinger og konklusioner fra eksamensprojektrapporten samt overvejelser om de metodemæssige overvejelser forbundet her med. Herefter former resten af eksaminationen sig som en samtale mellem eksaminander, eksaminator og censor med afsæt i eksaminanderens præsentation samt styrker og svaghederne ved eksamensprojektrapporten med henblik på at vurdere eksaminanderne ud fra de faglige mål (se uddybning heraf i afsnit 4.3 Bedømmelseskriterier).

Det er vigtigt at sikre, at der kan afgives individuelle karakterer efter prøven. Derfor bør prøven forme sig på en sådan måde, at der kan sikres et solidt grundlag for at afgive individuelle karakterer.

4.3 Bedømmelseskriterier

I læreplanen står der om bedømmelseskriterier ved eksamen:

"Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Ved prøven gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af eksamensprojektrapporten og eksaminandens mundtlige eksamination.

Ved bedømmelse af projektrapporten lægges vægt på:

- Indsamling, bearbejdning og anvendelse af information i relation til problemstillingen
- Anvendelse af faglige teorier og modeller til behandling af problemstillingen
- Faglig argumentation og fremstillingsform
- Tydelig argumentation for valg af strategi og handlingsplan

Ved den mundtlige eksamen lægges vægt på:

- Den mundtlige præsentation af projektrapporten.
- Evne til at perspektivere til andre relevante forløb fra undervisningen.
- Evne til at anvende viden og metoder.
- Refleksion over projektførelsen, herunder eksaminandens proces.
- Evne til at argumentere for valg og fravalg af digitale hjælpemidler i forhold til de faglige mål, herunder reflekteret anvendelse af evt. digitale hjælpemidler."

Bedømmelseskriterierne er udarbejdet med afsæt i de faglige mål i faget.

4.3.1 Oversigt over karakterskalaen

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse
12	Fremragende	Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler.
7	God	Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse
02	Tilstrækkelig	Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.

4.3.2 Karakterbeskrivelser for den samlede prøve

Karakter	Betegnelse	Prøven
12	Fremragende	Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål med ingen eller få uvæsentlige mangler. I eksamensprojektrapporten samt ved den mundtlige prøve identificeres og foretages der aktuelle afgrænsninger, hvor relevante modeller og teorier anvendes korrekt i forhold til at analysere og vurdere afsætningsmæssige problemstillinger. Eleven svarer struktureret, reflekteret og med dybde på spørgsmål, og leverer en skriftlig og mundtlig præstation præget af stor selvstændighed og sikkerhed. Eleven udviser stort overblik over fagets emner og metoder. Sproget af fagligt, selsikkert, nuanceret og dialogskabende – både skriftligt såvel som mundtligt.
7	God	Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål med en del mangler. I eksamensprojektrapporten samt ved den mundtlige prøve identificeres og foretages der aktuelle afgrænsninger i et rimeligt omfang, hvor relevante modeller og teorier anvendes rutinepræget med enkelte fejl og mangler i forhold til at analysere og vurdere afsætningsmæssige problemstillinger. Der er en rimelig inddragelse og behandling af informationer og sammenhæng til de afsætningsmæssige problemstillinger i eksamensprojektrapporten. Der er rimelig eller genkendeligt belæg og hjemmel, om end der ikke er fuldkommen konsistens hverken skriftligt eller mundtlig. Der er en rimelig struktur i eksamensprojektrapporten og ved præsentationen ved den mundtlige prøve, og sproget er forståeligt om end ikke helt genrebevidst.
02	Tilstrækkelig	Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål. Eksamensprojektrapporten samt præsentationen ved den mundtlige prøve indeholder få eller ingen afgrænsninger og er baseret på en beskedent anvendelse af teorier og modeller, som dog bruges uden dybere argumentation. I et forsøg på at identificere relevante afsætningsmæssige problemstillinger anvendes modeller og begreber ofte overordnet med mangler og fejl – både skriftligt og mundtligt. Der inddrages eller anvendes sjældent informationer, og der er dermed ringe eller ingen belæg og hjemmel, hvor eksamensprojektrapporten og den mundtlige præstation flere steder fremstår postulerende. Eksamensprojektrapporten og præsentationen ved den mundtlige prøve er flere steder ustruktureret, ligesom der er lille grad af genrebevidsthed. Sproget er flere steder dårligt og talesprogsagtigt – både skriftligt og mundtligt.

STYRELSEN FOR

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

STYRELSEN FOR